

March 15, 1963
**Meeting Minutes, Council of Ministers of the
Netherlands, 'Atlantic Nuclear Weapons Plan'**

Citation:

"Meeting Minutes, Council of Ministers of the Netherlands, 'Atlantic Nuclear Weapons Plan'", March 15, 1963, Wilson Center Digital Archive, National Archives, The Hague, Council of Ministers, access number 2.02.05.02, inventory number 753. Obtained and translated by Bastiaan Bouwman.

<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/117666>

Summary:

The Council discusses the danger of the German Federal Republic moving to acquire an independent nuclear force. Minister of Foreign Affairs Luns regrets the American focus on the Germans at the expense of the British. Resistance from the French regarding the plan is not expected.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Dutch

Contents:

Original Scan

Translation - English

ZEER GEHEIMministerraad
15 maart 19632 b. De Europese integratie (Zie notulen m.r. 8 maart 1963, punt 2 d)

Minister De Pous betreurt het, dat prof. Hallstein aan de pers een andere indruk van het standpunt der Nederlandse regering heeft gegeven dan hem uit het gesprek op 8 maart duidelijk moet zijn geworden. Spreker wijst voorts op de actie van Franse zijde, waarbij Wormser naar Bonn is gezonden om de Bondsregering ertoe te bewegen samen van Nederland bewijzen van goede trouw ten aanzien van de EEG te verlangen. De minister-president merkt op, dat dit laatste door de Duitse Bondsregering niet is aanvaard. Minister Luna meent, dat het Frans-Duitse verdrag toch griezeliger aspecten heeft dan men aanvankelijk heeft verondersteld. Minister Zijlstra acht de politieke situatie in de Duitse Bondsrepubliek op het ogenblik zeer verward. Minister Klompé heeft vernomen, dat de tweede voorzitter van de CDU met leidende figuren van de Gaullistische partij UNR een bespreking heeft gehad, waarbij is afgesproken, dat zij regelmatig besprekingen zullen hebben over de defensie en andere gemeenschappelijke zaken.

Minister Zijlstra deelt mede, dat in het gesprek met prof. Hallstein op een bepaald ogenblik de mogelijkheid van een interimregeling voor steun aan de Afrikaanse landen, waarmee de EEG een overeenkomst zal aangaan, is genoemd. Spreker wijst erop, dat men terzake voorzichtig moet zijn met het oog op parlementaire moeilijkheden, indien men geld ter beschikking zou willen stellen, terwijl een overeenkomst nog niet geratificeerd is. Hetzelfde is wel eens gebeurd ten aanzien van Suriname, maar daartoe is toen niet overgegaan, voordat de betrokken Kamercommissie ermee had ingestemd. Minister Luna stelt voor, dat hij dit punt voor begin april nog met minister Zijlstra zal bespreken. Er is een kans, dat men terzake in een zeer moeilijke situatie komt.

Minister De Pous heeft vernomen, dat het de bedoeling is, dat van Duitse zijde in de vergadering van de EEG-raad op 1 en 2 april een verklaring wordt afgelegd over de Duitse houding ten aanzien van de Europese integratie. Spreker acht het wenselijk, dat van Nederlandse zijde ook een verklaring wordt afgelegd of dat er eventueel een verklaring namens de vijf EEG-landen komt. Hij stelt voor, dat zo iets wordt voorbereid en eventueel in de volgende ministerraad wordt vastgesteld. Minister Luna voelt in beginsel wel iets voor de gedachte, maar ziet als moeilijkheden de naderende verkiezingen en het wankele thuisfront. Het is immers duidelijk, dat als de regering enkele weken geleden in overeenstemming met de ministerraad er het parlement een verklaring over de Nederlandse houding ten aanzien van de Europese Gemeenschappen had afgelegd men nu al in grote moeilijkheden zou zijn.

Spreker deelt vervolgens op verzoek van minister Klompé het een en ander mede over het bezoek van prof. Hallstein. Deze is in zijn uiteenzetting ver ingegaan op de positie en de

werkzaamheden.....

werkzaamheden van de EEG. Hij achtte het nodig, dat de EEG-landen zich duidelijk opstellen ten aanzien van de vraagstukken waarvoor men staat. De Nederlandse ministers die aanwezig zijn geweest hebben elk de Nederlandse visie gegeven op het Franse optreden, hun bezwaren tegen het Frans-Duitse verdrag kenbaar gemaakt en gewaarschuwd, dat de EEG niet tot een besloten club misvormd mag worden. Ten aanzien van de associatie van de Afrikaanse landen is eraan herinnerd, dat de Nederlandse regering al voor de persconferentie van De Gaulle bezwaar tegen bepaalde onderdelen had en dat daarna eraan is toegevoegd, dat vermeden moet worden, dat door deze overeenkomst een splitsing tussen de Afrikaanse landen optreedt. Prof. Hallstein, die in de mening verkeerde, dat de Nederlandse regering de overeenkomst met de Afrikaanse landen niet meer wilde tekenen, heeft in het algemeen positief op de verklaringen en opmerkingen van de Nederlandse ministers gereageerd; hij is niet in controversiële gesprekken geraakt.

2 c. Atlantisch kernwapenplan (Zie notulen m.r. 8 februari 1963, punt 2 d)

Minister Luns deelt mede, dat minister Visser, staatssecretaris Van Houten en hij in een gecombineerde vergadering van de Kamercommissies voor buitenlandse zaken en defensie hebben gesproken over het kernwapenplan. Daarbij bleek, dat de Kamerleden van de PvdA ~~scherper achter de Amerikaanse plannen staan dan de bewindslieden.~~

Minister Visser meent, dat de PvdA-leden in de commissie de zaken te eng zien. Zij zeggen, dat in de NAVO herhaaldelijk is gesteld, dat te weinig aan conventionele bewapening is gedaan. Thans wordt voorgesteld, dat de NAVO-landen zich nieuwe inspanningen ten aanzien van de kernbewapening getroosten, waarbij Amerika wat zal inbrengen en ook de andere NAVO-landen iets zullen moeten doen. Dit betekent echter, dat het afgetrokken wordt van de conventionele bewapening, waarbij toch al een tekort is. Spreker geeft toe, dat dit betoog technisch juist mag zijn, maar het politieke punt mag men niet verwaarlozen. De NAVO is niet supra-nationaal, wat het mogelijk maakt, dat Frankrijk veel defensiezaken alleen doet. Het gevaar is nu, dat de Duitse Bondsrepubliek ook die kant op gaat met het argument, dat men onvoldoende vertrouwen heeft in het optreden van de Amerikaanse regering op het juiste ogenblik. Het politieke punt is nu dit gevaar in te kapselen, door de Duitse Bondsregering ertoe te brengen in het geheel van het nieuwe plan mee te doen. Minister Klompé stelt de vraag of het uitgangspunt dan niet is, dat men met voeten gaat treden de afspraak, dat Duitsland geen nucleaire wapens mag maken.

De minister-president zou het enerzijds betreuren, als Nederland niet aan het nieuwe kernwapenplan zou meedoen, maar indien Nederland geen enkele medezeggenschap hierbij zou krijgen, is dat ook onaanvaardbaar. Hij meent, dat in geval

ZEER GEHEIMministerraad
15 maart 1963

Nederland niet zou meedoen Amerika hiermee toch doorgaat, terwijl mogelijk ook Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek zullen doorgaan. Dit laatste zou grotere gevaren geven. Wil men deze vermijden, dan zal Nederland zich positief tegenover het kernwapenplan moeten opstellen en zal ook getracht moeten worden de Bondsrepubliek hierbij mee te krijgen. Minister Visser deelt nog mede, dat de Kamerleden in de commissievergadering unaniem van oordeel waren, dat er onder geen omstandigheid een Europese nucleaire politiek gevoerd zou moeten worden. Minister Luns is het daarmee wel eens. Toch betreurt spreker het Amerikaanse optreden tegenover Engeland, te meer nu het hem gebleken is, dat de splitsing tussen de standpunten van de Amerikaanse regering en de Britse over de overeenkomst van Nassau (in het bijzonder de artikelen 6 en 8) dieper gaat dan hij aanvankelijk dacht. Terwijl de Engelse regering eerst aan de uitvoering van art. 6 van deze overeenkomst wil beginnen, is de Amerikaanse regering bezig met een nadere uitwerking van art. 8.

Minister Zijlstra stelt de vraag hoe het met het nieuwe kernwapenplan verder gaat. Minister Luns antwoordt, dat de permanente NAVO-raad de beslissing heeft genomen, dat de artikelen 6 en 8 van de overeenkomst van Nassau gelijktijdig zullen worden bestudeerd. Daarna zal men zien of de multilaterale zaak bedoeld in artikel 8 van deze overeenkomst (vorming van een multilaterale NAVO-nucleaire macht met Polarisraketten zonder atoomkoppen op onderzeeboten) er kan komen, nadat de intergeallieerde macht bedoeld in artikel 6 (onderbrenging bij de NAVO van Amerikaanse strijdkrachten, het Britse bombardementscommando en tactische kernwapens, die in Europa zijn) tot stand is gekomen. Spreker gelooft, dat als niet heel duidelijk blijkt, dat de multilaterale macht iets reëls is, de Russische regering zal zeggen, dat het slechts een misleidend omhulsel is voor atoombewapening van West-Duitsland.

De minister-president neemt aan, dat van Nederlandse zijde zal worden tegengewerkt alles wat naar een continentale nucleaire macht zou leiden. Minister Luns antwoordt bevestigend.

Naar aanleiding van de bezoeken van de Amerikaanse vertegenwoordiger Livingston Merchant aan Engeland, Italië en de Duitse Bondsrepubliek deelt spreker het volgende mede. In Londen is gezegd, dat in dit stadium nog weinig bijzonderheden besproken kunnen worden, aangezien de Amerikaanse plannen nog niet uitgewerkt zijn. De Italiaanse regering heeft een bijdrage toegezegd, afhankelijk van wat Amerika en de Duitse Bondsrepubliek doen, mits Italië ook een plaats in de bestuursraad krijgt. Minister Visser tekent hierbij aan, dat de Italiaanse regering ~~de bouw van Starfighters heeft laten lopen.~~

Minister Luns vervolgt, dat in Bonn de plannen zeer gedetailleerd zijn uiteengezet. Van Duitse kant is toegezegd, dat de Bondsrepubliek ongeveer een gelijk percentage als de Verenigde Staten aan het project zal willen betalen.

ZEER GEHEIMministerraad
15 maart 1963

De Amerikaanse regering wil voor 1 mei deze zaak voor elkaar hebben. Het beangstigt spreker, dat de Amerikaanse vertegenwoordiger Merchant deze zaak op vage wijze in Londen heeft besproken, op formele wijze in Rome, maar diepgaand in Bonn. Het is de bedoeling, als men de zaak gaat uitwerken, ook de NAVO-leiding uit te nodigen. Beoogd wordt een nieuwe organisatie op te richten zoals de Europese Defensie Gemeenschap er een was. Men meent geen risico van Frans verzet te hoeven vrezen.

Minister Zijlstra concludeert, dat een en ander betekent, dat er geen begin van enig Nederlands standpunt inzake medewerking aan de plannen kan worden ingenomen, voordat er een nieuw kabinet is.

De minister-president is van oordeel, dat als de Duitse Bondsrepubliek en de Verenigde Staten elkaar vinden met betrekking tot een kernwapenplan, waaraan de andere NAVO-landen meewerken, dit nog altijd gunstiger is dan een Duits-Franse samenwerking ten aanzien van de nucleaire bewapening.

Minister Luns is van oordeel, dat de Amerikaanse regering dit plan niet naast de NAVO moet gaan verwezenlijken, maar in de NAVO. Bovendien moet zij niet de Engelse regering terzijde zetten om met de Duitse Bondsrepubliek dit te gaan opzetten. Spreker is van oordeel, dat de Amerikaanse regering wel heel ver gaat om de Duitse regering tot medewerking te bewegen.

Minister Zijlstra heeft het idee, dat bij de Amerikaanse regering op de achtergrond zit de wens en bereidheid om langs een omweg Frankrijk weer bij de gezamenlijke defensie in te schakelen. Als men nu een nucleaire topgroep van Amerika, Engeland, Duitsland en Frankrijk vormt, ziet Frankrijk langs een omweg toch zijn verlangen naar een directoraat in de NAVO vervuld.

2 d. Economische situatie van Groot-Brittannië

Minister Zijlstra deelt op een vraag van minister Luns het een en ander mede over de economische situatie van Engeland alsmede de situatie van het pond sterling, waarvoor hij geen acuut gevaar aanwezig acht.

2 e. Herstel diplomatieke betrekkingen met Indonesië

Minister Luns deelt mede, dat via de VN bericht is ontvangen, dat de Indonesische regering de diplomaat Sjarif heeft aangewezen als zaakgelastigde in Den Haag. Spreker heeft na dat bericht het commentaar gegeven, dat hij al eerder aan de raad heeft medegedeeld.

2 f. EEG-landbouwbeleid

TOP SECRET

Council of Ministers

15 March 1963

2c. Atlantic nuclear weapons plan (See C[ouncil].[of]M[inisters]. minutes 8 February 1963, point 2 d)

Minister [of Foreign Affairs] Luns reports that Minister [of Defense] Visser, State Secretary [of Foreign Affairs] Van Houten and he spoke about the nuclear weapons plan in a combined meeting of the House commissions for foreign affairs and defense. It became apparent that the parliamentarians of the PvdA [Labour Party] [approximately 14 words illegible].

Minister Visser thinks that the members of the PvdA construe the matter too narrowly. They say that in NATO it has repeatedly been put forward that too little is done about conventional armament. Presently it is being proposed that the countries of NATO launch a new effort with regard to nuclear armament, which will include a contribution by America as well by the other NATO countries. This means, however, that it will detract from conventional armament, which is not enough to begin with. Speaker admits that this argumentation may be technically correct, but the political point should not be neglected. NATO is not supranational, which makes it possible for France to carry out many defense matters on its own. The danger now is that the German Federal Republic also moves in that direction, arguing that it has insufficient confidence in the American government's performance at the right time. The political point then is to dam this danger by bringing the German federal government to participate fully in the new plan. Minister [of Social Affairs] Klompé poses the question of whether this means that, from the outset, the agreement that Germany is not allowed to produce nuclear weapons will be violated.

The prime minister [de Quay] would on the one hand find it regrettable if the Netherlands did not participate in the new nuclear weapons plan, but if the Netherlands were not to be given any say in it, this would also be unacceptable. He thinks that if the Netherlands were not to participate, America would go through with it anyway, while possibly France and the German Federal Republic would also proceed. This latter scenario would pose great dangers. If these are to be avoided, the Netherlands will have to take a positive attitude toward the nuclear weapons plan and will have to try and get the Federal Republic on board as well. Minister Visser reports that the members of parliament in the commission meeting were of the unanimous opinion that under no circumstances a European nuclear policy should be executed. Minister Luns agrees with this. Yet speaker regrets the way the Americans have acted toward England, especially now that he has learned that the rift between the positions of the American government and the British about the Nassau agreement (particularly articles 6 and 8) is deeper than he had initially thought. While the English government first wants to commence with the execution of art. 6 of this agreement, the American government is preoccupied with a further elaboration of art. 8.

Minister [of Finance] Zijlstra asks how the new nuclear weapons plan will proceed. Minister Luns replies that the permanent NATO council has decided that articles 6 and 8 of the Nassau agreement will be studied simultaneously. Subsequently it will be seen whether the multilateral construction aimed at by article 8 of this agreement (creation of a multilateral NATO nuclear force with Polaris missiles without nuclear warheads on submarines) can come into existence, after the inter-allied force referred to by article 6 (inclusion in NATO of American forces, the British bomber command and tactical nuclear weapons present in Europe) has come about. Speaker believes that if it is not very clear from the outset that the multilateral force is substantive, the Russian government will say that it is only a misleading cover for

nuclear armament of West Germany.

The prime minister assumes that from the Dutch side anything that would lead to a continental nuclear force will be opposed. Minister Luns replies affirmatively.

Referring to the visits by the American representative Livingston Merchant to England, Italy and the German Federal Republic, speaker reports the following. In London it was said that at this stage few details can be discussed, since the American plans are not yet fully developed. The Italian government has promised a contribution, depending on what America and the German Federal Republic do, on the condition that Italy be given a seat in the governing committee. Minister Visser adds that the Italian government, in the area of conventional weapons, [a few words illegible]. The American government wants to have this matter settled before 1 May. Speaker is alarmed by the fact that the American representative Merchant discussed the matter in a vague way in London, in a formal way in Rome, but in-depth in Bonn. The intention is to invite the leadership of NATO as well, once the matter is elaborated further. The aim is to create a new organization like the European Defense Community used to be. Resistance from the French is not expected.

Minister Zijlstra concludes that the preceding means that the Dutch government cannot even begin to take a position regarding cooperation with the plans before there is a new cabinet.

The prime minister's opinion is that if the German Federal Republic and the United States come to an agreement with regard to a nuclear weapons plan, with the cooperation of the other NATO countries, this is still more advantageous than German-French cooperation with regard to nuclear armament.

Minister Luns thinks that the American government should not realize this plan beside NATO, but within NATO. Furthermore it should not push the English government aside to commence implementation together with the German Federal Republic. Speaker is of the opinion that the American government is going to rather great lengths to persuade the German government to participate.

Minister Zijlstra thinks that in the background of the American government's motivation there is the wish and the willingness to involve France in a common defense policy once more, in a roundabout way. If a nuclear top-level group of America, England, Germany and France is now formed, France will see its desire for a NATO directorate fulfilled in a roundabout way.